

Дело C-252/19

**Резюме на преюдициалното запитване съгласно член 98, параграф 1 от
Процедурния правилник на Съда****Дата на постъпване в Съда:**

20 март 2019 г.

Запитваща юрисдикция:

Sąd Rejonowy w Opatowie (Районен съд Опатув, Полша)

Дата на акта за преюдициално запитване:

31 януари 2019 г.

Ищец:

QL S.A. w B.

Ответник:

C.G.

Предмет на производството пред запитващата юрисдикция

Производството пред запитващата юрисдикция е за издаване на заповед за изпълнение в заповедно производство по искане на ищеца, QL S.A. w B., срещу кредитополучател, който има качеството на потребител (наричан по-нататък „ответникът“), за дължима сума въз основа на бланков запис на заповед, издаден от потребителя като обезпечение по договор за заем.

Предмет и правно основание за отправяне на преюдициалното запитване

Тълкуване на член 3, буква ж) и член 22, параграф 1 от Директива 2008/48/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 23 април 2008 година относно договорите за потребителски кредити и за отмяна на Директива 87/102/ЕИО на Съвета предвид действащия в националното право институт на „максималните нелихвени разходи по кредита“ и математическата формула за изчисляване на размера на тези разходи по договора.

Преюдициален въпрос

Трябва ли разпоредбите на Директива 2008/48/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 23 април 2008 година относно договорите за потребителски кредити и за отмяна на Директива 87/102/ЕИО на Съвета, и по-специално член 3, буква ж) и член 22, параграф 1 да се тълкуват в смисъл, че не допускат въвеждането в националния правен ред на института на „максималните нелихвени разходи по кредита“ и математическата формула за изчисляване на размера на тези разходи по член 5, точка ба във връзка с член 36а от Ustawa z 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim (Закон за потребителския кредит от 12 май 2011 г., консолидиран текст, Dz.U.2018.993), които правни механизми позволяват в заплащаните от потребителя разходи, свързани с договора за кредит (общи разходи по кредита), да се включват и разходите за стопанската дейност, извършвана от търговеца?

Посочени разпоредби от правото на Съюза

Директива 2008/48/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 23 април 2008 година относно договорите за потребителски кредити и за отмяна на Директива 87/102/ЕИО на Съвета — член 3, буква ж) и член 22, параграф 1

Посочени разпоредби от националното право

Ustawa o kredycie konsumenckim z dnia 12 maja 2011 r. (Закон за потребителския кредит от 12 май 2011 г., консолидиран текст Dz.U.2018.993), наричан по-нататък „ЗПК“

Член 5, точка б от ЗПК: „общи разходи по кредита“ означава всички разходи, които потребителят е длъжен да заплати във връзка с договора за кредит, по-специално:

- а) лихви, такси, комисиони, данъци и маржове, ако са известни на кредитодателя, и
- б) разходи за допълнителни услуги, по-специално застраховки, ако заплащането им е необходимо за получаването на кредита или за получаването му по предлаганите условия, с изключение на поетите от потребителя разходи за нотариални такси“;

Член 5, точка ба от ЗПК: „нелихвени разходи по кредита“ означава всички разходи, които потребителят заплаща във връзка с договора за потребителски кредит, с изключение на лихвите“;

Член 5, точка 7 от ЗПК: „общ размер на кредита“ означава максималният размер на всички парични средства — без кредитираните разходи по

кредита — които кредитодателят предоставя на потребителя въз основа на договора за кредит, а за договорите, за които такъв максимален размер не се предвижда, сборът от всички парични средства — без кредитираните разходи по кредита — които кредитодателят предоставя на потребителя въз основа на договора за кредит“;

Член 5, точка 8 от ЗПК: „обща сума, дължима от потребителя“ означава сборът от общите разходи по кредита и общия размер на кредита“;

Член 36а, параграф 1 от ЗПК: „Максималният размер на нелихвените разходи по кредита се изчислява по формулата:

$$\text{МРКК} \geq (\text{К} \times 25\%) + (\text{К} \times \text{N/R} \times 30\%)$$

където специалните символи означават следното:

МРКК — максимален размер на нелихвените разходи по кредита,

K — общ размер кредита,

n — срок за погасяване в дни,

R — брой дни в годината“;

Член 36а, параграф 2 от ЗПК: „Нелихвените разходи по кредита в целия период на кредитиране не могат да надхвърлят общия размер на кредита“;

Член 36, параграф 3 от ЗПК: „Нелихвените разходи по кредита, произтичащи от договор за потребителски кредит, не се дължат за частта, надхвърляща максималните нелихвени разходи по кредита, изчислени по посочения в параграф 1 начин, или общия размер кредита“.

Ustawa z 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny (Закон от 23 април 1964 г. — Граждански кодекс, консолидиран текст Dz.U.2018.1025), наричан по-нататък „ГК“

Член 359 от ГК: „Лихви върху главница

1. Лихви върху парични суми се дължат само ако това следва от правна сделка или от закон, съдебен акт или решение на друг компетентен орган.

2. Ако размерът на лихвата не е определен по друг начин, дължи се законната лихва в размер на основния лихвен процент на Narodowy Bank Polski (Централна банка на Полша), увеличен с 3,5 процентни пункта.

²¹ Максималният размер на лихвите, произтичащи от правна сделка, не може годишно да надвишава двукратния размер на законната лихва (максимална лихва).

2². Ако размерът на лихвите, произтичащи от правна сделка, надвишава размера на максималната лихва, дължи се максималната лихва.

2³. С договорни клаузи не може да се изключва или ограничава действието на разпоредбите за максималната лихва, включително когато е избрано чуждестранно право. В този случай се прилагат разпоредбите на закона.“

Член 481 от ГК: „Лихва за забава при изпълнение на задължение

1. Ако длъжникът забави изпълнението на парично задължение, кредиторът може да иска лихви за времето на забавата дори когато не е понесъл вреди и дори когато забавата се дължи на обстоятелства, за които длъжникът не отговаря.

2. Ако не е определен процентът на лихвата за забава, дължи се законната лихва за забава в размер на основния лихвен процент на Централната банка на Полша, увеличен с 5,5 процентни пункта. Независимо от това, когато вземането се олихвява по по-висок лихвен процент, кредиторът може да иска лихва за забава по този по-висок лихвен процент.

2¹. Максималният размер на лихвите за забава не може годишно да надвишава двукратния размер на законната лихва за забава (максимална лихва за забава).

2². Ако размерът на лихвите за забава надвишава размера на максималната лихва за забава, дължи се максималната лихва за забава.

2³. С договорни клаузи не може да се изключва или ограничава действието на разпоредбите за максималната лихва за забава, включително когато е избрано чуждестранно право. В този случай се прилагат разпоредбите на закона.“

Obwieszczenie Ministra Sprawiedliwości z 7 stycznia 2016 r. w sprawie wysokości odsetek ustawowych (Съобщение на министъра на правосъдието от 7 януари 2016 г. относно законния лихвен процент, М.Р.2016.46).

„На основание член 359, параграф 4 от Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. - Kodeks cywilny (Закон от 24 април 1964 г. — Граждански кодекс, Dz. U., 2014 г., позиция 121, изменен) се съобщава, че считано от 1 януари 2016 г. годишният размер на законната лихва е 5%.“

Obwieszczenie Ministra Sprawiedliwości z 7 stycznia 2016 r. w sprawie wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie (Съобщение на министъра на правосъдието от 7 януари 2016 г. относно законния лихвен процент за забава, М.Р. 2016.47).

„На основание член 481, параграф 24 от Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. - Kodeks cywilny (Закон от 24 април 1964 г. — Граждански кодекс, Dz. U.,

2014 г., позиция 121, изменен) се съобщава, че считано от 1 януари 2016 г. годишният размер на законната лихва за забава е 7%.“

Кратко представяне на фактите и производството

На 31 август 2016 г. ищецът и ответникът сключват договор за заем (потребителски кредит), по силата на който ответникът се задължава да изплати 10 764,00 злоти ведно с годишна лихва по договора в размер 9,81 %. Посочената сума е формирана от сума в размер на 5 000,00 злоти, представляваща общия размер на заема (сбора на всички парични средства, предоставени на кредитополучателя), и сума в размер на 5 764,00 злоти, представляваща общите разходи по заема, а именно първоначална такса (129,00 злоти), комисионно възнаграждение (3 939,00 злоти), възнаграждение за услугата Twój Pakiet (Твоят пакет) (900 злоти) и договорни лихви върху главницата за целия срок на действие на договора (796,00 злоти). Ефективният годишен лихвен процент е 77,77 %. Договорът е сключен за срок от 3 години.

Максималните нелихвени разходи по кредита, предвидени в този договор, възлизат на 4 968,00 злоти и включват сумите за първоначална такса (129,00 злоти), комисионно възнаграждение (3 939,00 злоти) и възнаграждение за услугата Twój Pakiet (900,00 злоти). Размерът на тези разходи е изчислен чрез прилагане на формулата по член 36 от ЗПК и не е бил индивидуално договорен между страните.

Самият договор е изготвен по готов образец, а издължаването по него е обезпечено с бланков запис на заповед. Договорът е развален от ищеца поради неплащане на договорените вноски по заема.

Ищецът предявява паричен иск срещу ответника пред запитващата юрисдикция за сумата от 5 293,72 злоти ведно с лихвите за забава по договора и успоредно с това в исковата молба иска да бъде издадена заповед за изпълнение по реда на заповедното производство въз основа на попълнения бланков запис на заповед. В изпълнение на указанията на запитващата юрисдикция ищецът представя договора за заем, погасителния план и декларацията за уговореното във връзка със записа на заповед.

Основни доводи на страните в производството пред запитващата юрисдикция

В процесуален документ от 19 декември 2018 г. ищецът посочва, че договорът за заем представлява договор за потребителски кредит по смисъла на ЗПК и е съобразен с промените, извършени в Закона за потребителския кредит, и по-специално с текста на член 36а, където се определят максималните нелихвени разходи по кредита. Сумите за първоначална такса, комисионно възнаграждение и такса за услугата Twój Pakiet са в рамките на

максималните нелихвени разходи по кредита. Законодателят счел разходите в такъв размер за максимални, а съответно за правно допустими и за обосновани, предвид разходите и рисковете, свързани с извършването на дейност като финансова институция.

Кратко изложение на мотивите за запитването

С Ustawa z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim (Закон за потребителския кредит от 12 май 2011 г., наричан по-нататък „ЗПК“) в националната правна уредба се транспонира Директива 2008/48/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 23 април 2008 година относно договорите за потребителски кредити и за отмяна на Директива 87/102/ЕИО на Съвета.

Съгласно съображение 9 от Директива 2008/48/ЕО целта на директивата и на предвидената в този правен акт задача за пълна хармонизация е на всички потребители в Общността да се осигури високо и равностойно равнище на защита на техните интереси и да се създаде реален вътрешен пазар. Поради това на държавите членки не следва да се позволява да запазят или въведат национални разпоредби, различни от предвидените в настоящата директива. Това ограничение обаче следва да се прилага само тогава когато са налице разпоредби, хармонизирани чрез настоящата директива. В съображение 10 от Директивата се посочва, че обхватът на хармонизацията се определя от определенията, съдържащи се в нея. Поради това задължението на държавите членки да приведат в изпълнение разпоредбите на тази директива следва да бъде ограничено до нейното приложно поле, както е очертано от тези определения.

Безспорно обвързващият характер на Директива 2008/48/ЕО се разкрива ясно в член 22, параграф 1, където се посочва, че доколкото тази директива съдържа хармонизирани разпоредби, държавите членки не могат да запазят или въведат разпоредби, различни от предвидените в нея.

Разпоредбите, с които в полското право се въвежда институтът [на нелихвените разходи по кредита по ЗПК] влизат в сила на 11 март 2016 г. и с тях се цели увеличаване на равнището на защита на потребителите, използващи финансовите услуги на отпускащи потребителски кредити фирми, за които не се прилага задължението да снабдяване с разрешение от Komisja Nadzoru Finansowego (Комисия за финансов надзор). Това е трябвало да стане посредством въвеждане на правни механизми, ограничаващи възможността за начисляване на прекомерни такси, комисионни и лихви по договорите за заем и кредит. Търговците спазват правилата относно максималния размер на лихвите, но същевременно начисляват високи комисионни и допълнителни такси с нелихвен характер. В резултат на този вид практики общият разход за обслужване на дълга често надхвърля размера на взетия заем или кредит.

В член 5, точка 6а от ЗПК се посочва, че нелихвените разходи по кредита са всички разходи, които потребителят заплаща във връзка с договора за потребителски кредит, с изключение на лихвите. В директивата няма понятие за нелихвени разходи по кредита. В член 3, буква ж) от директивата обаче е предвидено понятието „обща разходи по кредита“ за потребителя и то обхваща всички разходи, включително лихви, комисиони, такси и всякакви други видове разходи, които потребителят следва да заплати във връзка с договора за кредит и които са известни на кредитора, с изключение на нотариалните разходи; разходите за допълнителни услуги, свързани с договора за кредит, по-специално застрахователни премии, също се включват, ако в допълнение към това сключването на договор за услугата е задължително условие за получаване на кредита или получаването му при предлаганите условия.

Понятието за обща [разходи] по кредита също е въведено в полски ЗПК, а именно в член 5, точка 6, и е определено като всички разходи, които потребителят е длъжен да заплати във връзка с договора за кредит, по-специално:

- a) лихви, такси, комисиони, данъци и маржове, ако са известни на кредитодателя, и
- b) разходи за допълнителни услуги, по-специално застраховки, ако заплащането им е необходимо за получаването на кредита или за получаването му по предлаганите условия, с изключение на поетите от потребителя разходи за нотариални такси.

Като се имат предвид правните механизми и безусловно обвързващият характер на директивата, съмнения буди допустимостта на въвеждането от националния законодател на отделното и самостоятелно понятие „нелихвени разходи по кредита“, което също се отнася до проблематиката със задължаването на потребителя с разходи, свързани с договора за кредит. След като в директивата е предвидено правило за общите разходи по кредита, с което обхватът на допустимото задължаване на потребителя се очертава чрез използване на понятието „разходи, свързани с договора за кредит“, то изглежда че задължението на държавите членки се свежда само и изключително до транспониране на разпоредбите от директивата в националния правен ред според обхвата, очертан чрез предвидените в нея определения, и при строго придържане към обхвата и съдържанието на тези определения. Налага се изводът, че проблемите със задължаването на потребителя с разходи, свързани с договора за кредита, трябва да се решават в рамките на правилото за общите разходи по кредита. Евентуалната горна граница на задължаване на потребителя с разходи, свързани с договора за кредит, съответно трябва да се фиксира в рамките на правилото за общите разходи по кредита и съобразно онези разходи, които попадат в обхвата на това правило, тоест разходите, свързани с договора за кредит. Въвеждането на института на нелихвените разходи по кредита не се е оказало подходяща

мярка за реализиране на целите на директивата, тъй като при действието на този институт се създава възможност за увеличаване на финансовото задължение на потребителя извън границите, определени чрез правилото за общите разходи по кредита, тоест разходите, свързани с договора за кредит.

Излизането извън допустимите граници на задължаване на потребителя, определени в член 3, буква ж) от директивата, се дължи на възприетия от националния законодател способ за изчисляване на максималния размер на нелихвените разходи по кредита, а именно чрез прилагане на математическата формула по член 36а от ЗПК. Тази формула същевременно е определена при отчитане на процентните параметри за оперативните разходи, поемани от търговците, които извършват стопанска дейност по отпускане на кредити и заеми, и като се приема, че размерът на максималните нелихвени разходи по кредита, изчислени по тази формула, трябва да служи за покриване на разходите за стопанската дейност на кредитодателите и да осигури нейната икономическа рентабилност. Изложението на мотивите към полския закон за изменение на Закона за потребителския кредит показва, че формулата по член 36а от ЗПК е била определена чрез отчитане на разходите за стопанската дейност, поемани от кредитните институции, и с цел осигуряване на нейната рентабилност. Процентните параметри съответно са основните елементи в тази формула, а именно 25 % и 30 %, и са определени при отчитане на средния размер на оперативните разходи — поеманите разходи от търговците в сектора на потребителските заеми. Това означава, че в разходите, свързани с отпускането на заема или кредита, законодателят включва не само разходите, свързани със сключването или обслужването на конкретен договор и с конкретен потребител, но и тези, които несъмнено трябва да се квалифицират като разходи за извършване на стопанската дейност (разходи за поддържане на база данни за клиентите, възнаграждение на работниците и т.н.). Възприемането на такъв вид отправни точки е довело до определяне на процентните параметри, които представляват основните елементи от тази математическата формула, на равнище, осигуряващо покриване на оперативните разходи по отпускане на заема, поемани от заемодателите, и разходите, свързани с риска от неизплащане на дълга от потребителя. Границата на максималните нелихвени разходи по кредита е между 25 и 100 % от общата сума по кредита и за 1 година е 55%, за 2 години 85% и след това е 100% от общия размер на кредита, независимо от по-нататъшния период на кредитиране¹. Трябва съответно да се отбележи, че тези процентни параметри представляват основните елементи от въпросната математическа формула, тъй като чрез тях се определя размерът на максималните нелихвени разходи. Въвеждането на математическа формула за изчисляване на размера на такива разходи по кредита въз основа на

¹ Мотиви към Ustawa z 5 sierpnia 2015 r. o zmianie ustawy o nadzorze nad rynkiem finansowym oraz niektórych innych ustaw (Закон от 5 август 2015 г. за изменение на Закона за надзор на финансовите пазари и други закони (Dz.U.2015.135), VII-и мандат, док. № 3460 на Сейма, публикуван на сайта www.sejm.gov.pl.

изложените по-горе принципи е довело до отделяне на максималния размер на нелихвените разходи по кредита от реалния размер на разходите, свързани с конкретния договор за кредит. Това води до увеличаване на възможността за финансово задължаване на потребителя. Търговецът може да задължи потребителя както с максималните нелихвени разходи по кредита, така и с размера на лихвите, при което няма взаимозависимост между размера на тези задължения. В резултат общите разходи по кредита се оказват по-високи от самия размер на кредита и разглежданият случай е пример за това.

Според запитващата юрисдикция, макар самото желание за определяне на максимален размер на разходите, начислявани на потребителя във връзка с договора за кредит, да е обосновано и да се вписва в системата за защита на потребителите и целта на Директива 2008/48/ЕО, съмнения буди способът за неговото реализиране, който се основава на въвеждането на института на максималните нелихвени разходи по кредита и определянето на формула за изчисляване на тези разходи въз основа на изложените по-горе принципи. От член 3, буква ж) от Директива 2008/48/ЕО следва, че потребителят може да бъде задължаван с разходи, но само с такива, които имат връзка с договора за кредит. Примерното изброяване на видове такива разходи, а именно лихви, комисионни, такси и т.н., води до извода, че допускането на финансовото задължаване на потребителя са отнася за разходите, до които води сключването и изпълнението на конкретния договор за кредит. Обхватът на допустимото задължаване на потребителя с разходи не включва обаче разходите, поемани от заемодателя или кредитодателя във връзка с извършваната стопанска дейност. Изглежда такъв подход възприема Съдът на ЕС в решение от 16 януари 2014 г., *Constructora Principado SA/José Ignacio Menéndez Álvarez*, C-226/12, в което се обсъжда допустимо ли е да се прехвърля върху потребителя задължението за плащане на данъка върху увеличението на стойността на недвижимите имоти на търговеца, като се приема, че подобно условие може да се квалифицира като „значителна неравнопоставеност“ по смисъла на член 3, параграф 1 от Директива 93/13/ЕИО на Съвета от 5 април 1993 година относно неравноправните клаузи в потребителските договори. В настоящия случай, независимо от разликите във фактическата обстановка, от горната съдебна практика следват различни принципи, които намират съответно приложение и в случаи относно задължаване на потребителя с разходи, свързани с договор за кредит. Става въпрос преди всичко за допустимия обхват на това задължаване, и по-специално за допустимостта на задължаването на потребителя с разходи за стопанска дейност, извършвана от заемодателя или кредитодателя. Изглежда съответно, че описаните по-горе механизми, въведени в полското право, не отговарят на изискването по член 3, буква ж) от Директива 2008/48/ЕО потребителят да бъде задължаван само с разходите, свързани с договора за кредит. Отправните точки, които са били използвани при създаването на математическата формула по член 3бв от ЗПК, са дали възможност за фактическо задължаване на потребителя с разходите за стопанската дейност, извършвана от заемодателите и

кредитодателите. При определянето на размера на процентните параметри в тази формула всъщност се използват параметри, определящи общия размер на оперативните разходи, поемани от търговеца.

Поради това въвеждането в националния правен ред на правни механизми, които дават възможност за задължаване на потребителя с разходи по кредита в размер, равен или близък до общия размер на кредита, и още повече с разходи, които позволяват задължаване на потребителя с разходи, надхвърлящи общия размер на кредита, не изглежда съответстващо на целите и принципите на Директива 2008/48/ЕО. Това положение обаче е допустимо по националния правен ред, тъй като националният законодател позволява потребителят да бъде задължаван както с максимални нелихвени разходи по кредита, така и с лихви. Такива правни механизми водят до значително неравновесие между правата и задълженията, произтичащи от договора за страните, в ущърб на потребителя. Не изглежда възможно да се приеме, че съществува равновесие между задълженията на заемодателя и потребителя, след като задължението на заемодателя се изразява единствено в отпускане на сумата по договора, докато потребителят се задължава да върне тази сума заедно с лихвите и да заплати разходите по кредита, чийто размер е равен или незначително по-малък от самата сума на кредита.

Формулата за изчисляване на максималните нелихвени разходи по кредита по ЗПК не съдържа никакви елементи, позволяващи рационално свързване на размера на тези разходи и ползите, извлечени от заемодателя от сумата на заема. Параметрите за размер на кредита и период на кредитиране са недостатъчни, за да се определи размерът на тези разходи на равнище, осигуряващо договорна равнопоставеност на страните и еквивалентност на насрещните престации, тъй като основна функция в тази формула изпълняват процентните параметри.

Проблемът със задължаването на потребителя с нелихвените разходи по кредитите — като например комисиони, такси за услугата и застрахователни премии — е предмет на множество дела по парични иски, предявени пред запитващата юрисдикция. В практиката изпълнението на изискването пред съда да се докажат действителните разходи, свързани с договора за кредит, да се определи за какво таксите са били начислени и да се обоснове размерът им, обикновено се свежда до позоваване на математическата формула за изчисляване на максималните нелихвени разходи по кредита и на мотивите към проектозакона, довел до това законодателното изменение. Това от своя страна буди съмнения дали разходите, определени чрез прилагане на тази формула, съответстват на действителния размер на разходите, свързани с договора за кредит, с които може да бъде задължен потребителят. Разходите, свързани със сключването и изпълнението на такъв договор, не са значителни. Обикновено те се свеждат до разходи за символична оценка на кредитоспособността на потенциалния клиент и за изготвяне на договора, бланковия запис на заповед и декларацията за уговореното във връзка със записа на заповед. Запитващата юрисдикция използва израза „символична

оценка“, тъй като в повечето случаи кредити и заеми се отпускат на силно задължени лица, срещу които се водят множество изпълнителни производства или които са обявени в личен фалит. Извършването на няколко обичайни и несложни действия съответно не може да формира разходи в размер, достигащ 100 % от общия размер на кредита. За такава липса на връзка между действителните разходи по кредита и максималните нелихвени разходи по кредита свидетелства договорът, сключен в разглеждания случай, тъй като разходът за първоначалната такса, съответстващ на разходите, свързани със сключването на договора, е бил определен на 129 злоти. Дължимият остатък в размер на 3 939,00 злоти, който направо е определен като комисионно възнаграждение, а именно като нелихвени разходи по кредита, на практика представлява възнаграждението на ищеца, което заемодателят изобщо не крие, тъй като сумата се дължи. Трябва да се отбележи, че самият размер на това възнаграждение четирикратно надхвърля максималния размер на лихвите върху главницата за целия период на кредитиране и съответства на 78,78 % от главницата по заема. Налагането на такава икономическа тежест на потребителя отговаря на критерия за значителна договорна неравнопоставеност и поставя под съмнение съответствието на механизмите, прилагани в полското право, с Директива 2008/48/ЕО.

Практиката при прилагането на института на нелихвените разходи по кредита води до извода, че въвеждането на този механизъм не е довело до повишаване на равнището на защита на потребителя, тъй като в резултат от прилагането му се е повишила възможността за финансово задължаване на потребителя. От договорите, представени по съдебните дела, ясно следва, че формулата по член 36а от ЗПК се прилага масово и е единственият критерий за определяне на размера на нелихвените разходи по кредита. Този критерий обаче не е формиран нито от действителните разходи по кредита, нито от рационалната връзка между сумата по главницата и размера на разходите. В практиката разходите по кредита се определят като фиксирана сума чрез прилагане на посочената формула, което води до прекомерна икономическа тежест за потребителя и до осигуряване на неоснователни ползи за страната заемодател. Трябва при това да се отбележи, че санкцията, предвидена от законодателя при прекрочване на тази граница, е илюзорна.

Освен това в резултат от тази уредба радикално намалява възможността да се прецени дали договорните клаузи, в които се предвижда такъв тип задължения и се определя размера им по посочената формула, не са неравноправни и дали не са нищожни поради противоречие със закона, заобикаляне на закона или противоречие с добрите нрави. Това се дължи на факта, че след влизането в сила на института на максималните нелихвени разходи се развива силна тенденция в съдебната практика да се отрича възможността за проверка на договорните клаузи за неравноправност или нищожност, ако размерът на тези разходи не надвишава законовия лимит. Това становище се опира на правилното схващане, че договорните клаузи, които са в съответствие със закона и са съобразени с предвидените в него

ограничения, не могат да се смятат за нищожни или неравноправни. [В миналото] не е имало съмнения относно допустимостта на проверката за нищожност или неравноправност на договорните клаузи за определяне на размера на комисионни или други такси, с които се задължава потребителят. Прекомерният размер на такъв вид такси е бил ефикасно коригиран чрез прилагане на член 58 ГК (абсолютна нищожност на договора) и член 385¹ ГК (неравноправни клаузи), като при това за нищожни или неравноправни са обявявани и такси, чийто размер съответства на 40 % от размера на заема или кредита. Ограничаването на възможността за проверка за законосъобразност или неравноправност на договорните клаузи, които се отнасят за максималните нелихвени разходи по кредита, води и до пренебрегване на задължението за оценка на кредитоспособността на потенциалните клиенти.

Според запитващата юрисдикция отговорът на преюдициалното запитване въпрос е необходим, за да се постанови правилно решение по разглежданото дело. Съдържанието на отговора ще има пряко значение, за да се определи обхватът на допустимото финансово задължаване на потребителя и за да се изясни значението на понятието „разходи, свързани с кредита“. Отговорът на Съда на ЕС се оказва още по-необходим като се има предвид, че до момента той не се е произнасял по проблематиката, обсъждана в запитването. Накрая, предвид значителните различия в практиката на полските съдилища по анализираната проблематика, създаването се положение има отрицателно отражение върху постигането на целите на директивата и сериозно отслабва ефикасността на разпоредбите от правото на Съюза.